

Scenariusz lekcji języka polskiego

Temat: Człowiek wobec wyborów.

Autor: Magdalena Kalemba – Borowczak

Przedmiot, klasa: język polski, klasa VII szkoły podstawowej

Cel główny: kształcenie umiejętności opisu uczuć i emocji
pod wpływem interpretacji dzieła literackiego.

Cele operacyjne, uczeń:

- cytuje odpowiednie fragmenty tekstu,
- krytycznie ocenia zawartość komunikatów i zaistniałych sytuacji,
- dostrzega związek dzieła literackiego z faktami historycznymi,
- formułuje problemy, spogląda na wydarzenia z różnych punktów widzenia,
- redaguje wnioski i uogólnienia,
- tworzy wypowiedzi wnioskujące, służące wyrażaniu swoich opinii, przekonywaniu i uzasadnianiu swoich poglądów,
- dostrzega w dziełach przejawy agresji, emocje, niesprawiedliwość.

Metody pracy: gwiazda pytań, praca z tekstem, burza mózgów, dyskusja,

mapa skojarzeń, redagowanie tekstów, odbiór dzieła filmowego, ćwiczenia językowe.

Formy pracy: praca w grupie, praca zespołowa, praca indywidualna.

Środki dydaktyczne, pomoce: - fragmenty filmu „Resolution 819” (17-19”min., 27-30min), tekst literacki, J. Brodskiego „Piosenka o Bośni”, papier, pisaki
<https://www.youtube.com/watch?v=ZStjibzXZyo>.

CZAS TRWANIA - 45 min lub 90 minut w zależności od tempa pracy uczniów.

Tok zajęć:

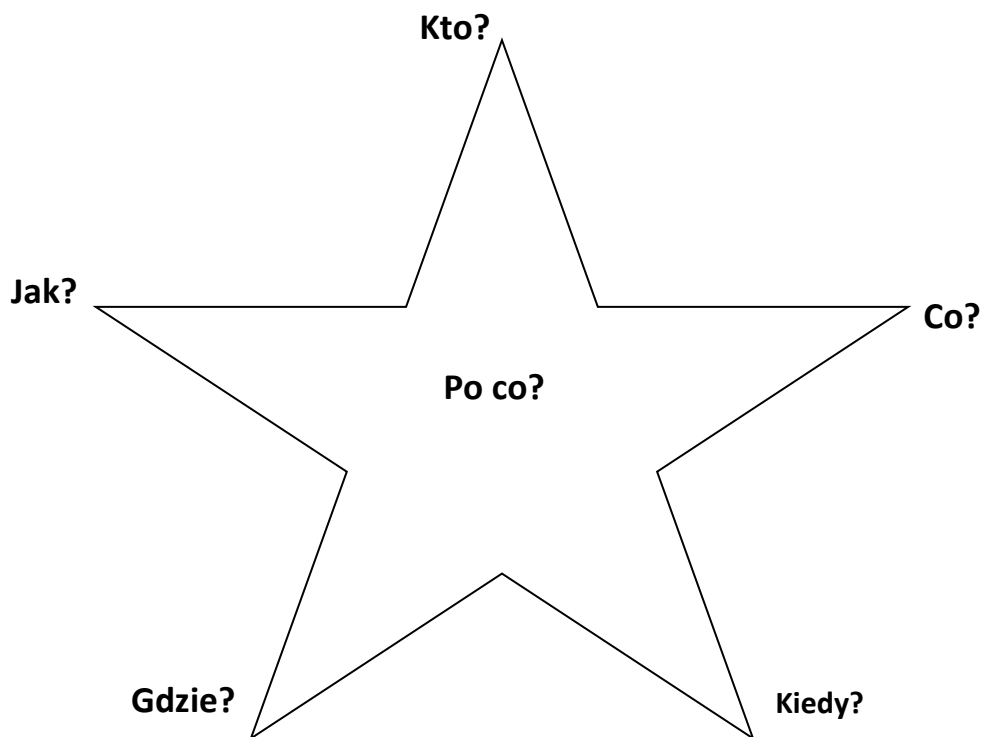
1. Czynności organizacyjne. Zapoznanie uczniów z tematem i celami zajęć.
2. Nauczyciel wprowadza w temat lekcji, nawiązuje do tła historycznego, jakim jest wojna domowa między Bośnią a Hercegowiną w 1995 r. Film i wiersz, omawiany na lekcji, nawiązują do masakry ludności w Srebrenicy – masowe egzekucje wykonane na około 8373 mużulańskich mężczyznach i chłopcach przez paramilitarne oddziały Serbów w dniach od 12 lipca do 16 lipca 1995 r. Masakra ta jest uznawana za największe ludobójstwo w Europie od czasu II wojny światowej, kiedy oficjalnie na świecie panował pokój.
3. Nauczyciel dzieli uczniów na grupy i rozdaje mazaki, arkusze papierów, na których znajduje się polecenie:

Wypiszcie jak najwięcej nazw emocji, które towarzyszyły Wam podczas oglądania fragmentu filmu i słuchania wiersza.

4. Uczniowie oglądają film i słuchają wiersza J. Brodskiego, zapisują swoje emocje. Przykładowe zapisy uczniów : strach, poczucie zdrady, krzywdy, niższości, braku bezpieczeństwa, ból, osamotnienie, złość, bezsilność, bezradność, przygnębienie. Nauczyciel prosi o skomentowanie zapisanych emocji, wytłumaczenie dlaczego właśnie te spośród wielu emocji zostały przez uczniów zapisane (wykorzystanie patyczków OK).
5. Grupy uczniów otrzymują tekst J. Brodskiego „ Piosenka o Bośni” wraz z poleceniem i gwiazdą pytań.

Polecenie: Wypisz z wiersza cytaty, które są odpowiedzią na postawione pytania.

Pytanie	Cytat (przykładowe odpowiedzi uczniów
Kto?	Ludzie, Kain, zabójcy, zabici.
Gdzie?	„miastach o dziwacznych nazwach”, „w wioskach, których nie wyśledzi wzrok”, „w stronach zbyt dalekich, by nas przejąć mógł czyjś bólu grymas”, „gdzie strach lecieć cherubinom”.
Kiedy?	„W chwili gdy strzepujesz pyłek, jesz posiłek, sadzasz tyłek na kanapie tykasz wino”, „gdy do urny wrzucasz głos na nowych durni z ich nie nową już doktryną”, „w chwili, kiedy mecz oglądasz, czytasz, co wykazał sondaż – bawisz dziecko śmieszna miną”,
Jak?	„nieświadomi, co ich winą”, „bez krzyku, bez spowiedzi, bez żegnania się z rodziną”, „wbrew posągom i muzeom- jako opał służy dziejom”.
Co?	„grad ołowiu, grzmot żelaza”, „czas dzielący ludzkie byty”.
Po co? ???	

Nauczyciel prowadzi rozmowę, zadając pytania do tekstu:

1. **Czego dowiedziacie się na podstawie wnikliwego czytania wiersza?**

Przykładowe odpowiedzi uczniów: Ludzkie dramaty rozgrywają się daleko od szczęśliwych, spokojnych domów. Pochłonięci prozaicznymi zajęciami (spożywanie posiłku, odpoczynek, rozrywka) nie zauważamy, że w tym samym czasie ginie człowiek.

2. **Jaki sens ma śmierć człowieka?**

Przykładowe odpowiedzi uczniów: popiera dążenia mniejszości narodowych do niepodległości, swobody społecznej, kulturowej, religijnej i gospodarczej.

3. **Jaka jest Wasza odpowiedź na pytanie: po co?**

Przykładowe odpowiedzi uczniów: Trudno znaleźć odpowiedź na pytanie po co?
Czy istnieje odpowiedź na to pytanie?

4. Jak rozumiesz ostatnią zwrotkę wiersza:

Czas dzielący ludzkie byty

na zabójców i zabitych

zmieści cię w rubryce szerszej

tak, w tej pierwszej.

Przykładowe odpowiedzi uczniów: podczas wojny człowiek musi wybierać, po której stronie stanąć, po stronie zabójców i tym samym zostać mordercą, czy po stronie zabitych i tym samym stać się ofiarą wojny.

5. Nauczyciel prowadzi dyskusję na temat: Do kogo mówi podmiot liryczny? Kim jest bohater liryczny ?

Przykładowe odpowiedzi uczniów: podmiot liryczny utożsamia się z autorem piosenki, świadkiem wydarzeń w Bośni.

6. W jakim celu wg ciebie autor napisał ten wiersz?

7. Do kogo autor kieruje słowa piosenki ?

Przykładowe odpowiedzi uczniów: do każdego z nas, kto nie dostrzega, że gdzieś daleko ktoś ginie w obronie swoich praw.

8. Do jakich postaw chce skłonić odbiorców?

Przewidziane odpowiedzi: współczucia, pomocy w walce o równość praw, wolność i niepodległość mniejszości narodowych.

9. Jakie wrażenie wywarł na Tobie fragment filmu?

Indywidualne, swobodne wypowiedzi uczniów.

Nauczyciel:

- wskazuje na interpretację tytułu utworu,
- omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu (ze zwróceniem uwagi na tytuł): „ piosenka” - utwór o swobodnej tematyce podejmujący, w tym przypadku, ważne sprawy walki Bośniaków o niepodległość,

- wskazuje funkcje użytych w utworze środków stylistycznych, np.: „ludzie giną” - powtórzenie /refren,
- przypisuje czytany utwór do właściwego rodzaju i gatunku literackiego (piosenka – liryka).

Prowadzący proponuje podsumowanie lekcji w formie samodzielnej notatki będącej próbą odczytania utworu.

Przykładowa notatka:

„ Piosenka o Bośni” J. Brodskiego, przedstawia spokojną egzystencję człowieka, której nie burzą doniesienia o śmierci niewinnych ludzi.

O wydarzeniach tych dowiadujemy się z pierwszych stron gazet, nie odczuwamy wojennego piekła, jesteśmy obojętni i niewzruszeni na krzywdę drugiego człowieka. Trudno nam znaleźć odpowiedź na pytanie: Po co? Bratobójcza śmierć nie ma sensu, ludzie kierują się własnym interesem, są egoistami w obliczu ludzkiej obojętności na los drugiego człowieka. Zabijanie nie ma końca. Czyn Kaina, budzący powszechną odrazę, niczego ludzi nie nauczył.

Zadanie dla ucznia:

Napisz list otwarty o charakterze antywojennym.

Wypełnij kartę pracy.

Wskazówki:

Uczeń, w celu uzupełnienia interpretacji utworu, winien poznać i uwzględnić w interpretacji konteksty: bibliograficzny, historyczny (autor za nieposłuszeństwo władzy radzieckiej został pozbawiony obywatelstwa i wydalony z kraju, świadek śmierci wielu ludzi walczących o niepodległość swego narodu, podstawowe prawa człowieka).

Uczeń klasy VII ze zrozumieniem posługuje się pojęciami dotyczącymi wartości pozytywnych i ich przeciwieństw oraz określa postawy z nimi związane, np. patriotyzm-nacjonalizm, tolerancja – nietolerancja, rozpoznaje ich obecność w życiu (rozumie, o co walczyli mieszkańcy Bośni);

Omawia na podstawie poznanych dzieł literackich i innych tekstów kultury podstawowe, ponadczasowe zagadnienia egzystencjalne, np. miłość, przyjaźń, śmierć, cierpienie, lęk,

wiara, nadzieja, poczucie wspólnoty, solidarności, sprawiedliwość; dostrzega i poddaje refleksji uniwersalne wartości humanistyczne; (postać Kaina przypomina o bratobójczym morderstwie, od którego upłynęło wiele wieków, a mimo to, codziennie w różnych częściach naszego globu brat zabija brata, w piosence nie ginie jeden Abel, lecz giną ludzie. Nie znajdujemy odpowiedzi na pytanie). Dostrzega zróżnicowanie postaw społecznych, obyczajowych, narodowych, religijnych, kulturowych w ich kontekście kształtuje swoją tożsamość; (zna podłoże walk o niepodległość w Bośni i Hercegowinie).

Karta pracy:

Wypisz z wiersza cytaty, które są odpowiedzią na postawione pytania.

Pytanie	
Kto?	
Gdzie?	
Kiedy?	
Jak?	
Co?	
Po co?	